

Natur/teknologi, 1.-5. klasse
Omfang: 2 lektioner

Hvordan virker et WC?

Toiletter er ikke en selvfølge i Sierra Leone. Og slet ikke i slumområderne.

Denne opgave handler om vigtigheden af sanitet, og eleverne afprøver selv det smarte princip bag vandlåsen.

Inspiration til læringsmål

- Eleverne skal ud fra egne undersøgelser have kendskab til hygiejnes betydning for sundhed og levevilkår.
- Eleverne skal forstå princippet i en WC-vandlås.

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan med egne ord beskrive eksempler på sanitære forholds betydning for sundhed og levevilkår.
- Eleverne kan med egne ord beskrive, hvordan en vandlås fungerer.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Natur/teknologi efter 2. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller	Formidling 1-2: Eleven kan fortælle om egne resultater og erfaringer / Eleven har viden om enkle måder til at beskrive resultater
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål	Undersøgelser i naturfag 1-2: Eleven kan udføre enkle undersøgelser med brug af enkelt udstyr / Eleven har viden om enkle undersøgelsesmetoder
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller	Modellering i naturfag 1-2: Eleven kan skelne mellem virkelighed og model / Eleven har viden om naturtro modeltyper
Natur/teknologi efter 4. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	Ordkendskab 1-2: Eleven kan mundtligt og skriftligt anvende centrale fagord og begreber / Eleven har viden om fagord og begreber
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Modellering i naturfag 2: Eleven kan anvende enkle modeller til at vise helheder og detaljer / Eleven har viden om modellers detaljeringsniveau
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	Undersøgelser i naturfag 2: Eleven kan opstille forventninger, der kan testes i undersøgelser / Eleven har viden om enkle undersøgelses muligheder og begrænsninger

Baggrund til opgaven

Sanitære forhold med toiletter til alle er ikke en selvfølge i Sierra Leone. Og slet ikke i slumområder i storbyerne, hvor der ikke er lagt vand ind i husene.

Se først en scene fra 'Nørd på primitivt toilet i slummen'. Det ligger ca. 14.30 inde i programmet. Du finder programmet her: <https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/noerd-paa-eventyr-i-sierra-leone-14>, DR Nørd, På eventyr i Sierra Leone (2010). Log ind med Unilogin.

Peter - Nørd - er taget til Sierra Leone for at opleve, hvordan livet er i et af verdens fattigste u-lande. Hygiejnen er ikke, som han kender den fra Danmark, og toilettet er et primitivt træskur med et hul i bunden, som leder direkte ud i havet. Klippet er fra 2010.

Brug filmklippet til at tale om Verdensmål 3: Sundhed og trivsel og Verdensmål 6: Rent vand og sanitet. Tal med eleverne om, hvad der kan ske, når kloakker er åbne. Mange børn kan blive syge af miljøet her. Og så smitter børnene hinanden.

Diskutér betydningen af toiletforhold

- På hvilken måde er WC'et i vandkanten anderledes end vores toiletter?
- Hvordan kan WC'et være med til at sprede sygdomsbakterier?
- Er der fordele ved WC'et i vandkanten?
- Hvilken betydning har det, at byens kloaksystem render direkte ud i havet?
- Hvorfor er det ikke godt, at børnene bader i vandkanten her?

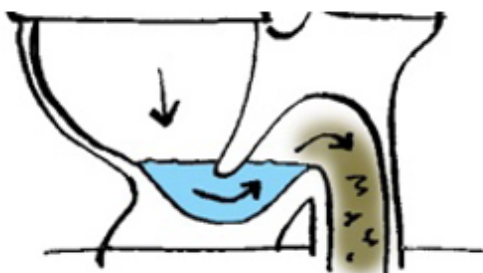
Baggrund til læreren: Den smarte vandlås

Herhjemme er der afløb fra køkken, toilet og badeværelse. Ved alle afløb inde i huset sikrer en vandlås, at lugt og bakterier i luften ikke kan trænge op fra kloakken. Det er nemlig ikke kun lugten, der kan være grim - nogle bakterier er luftbårne og kan smitte ved indånding af luften i badeværelset. Vandet løber videre ud i en kloakledning i gaden og videre til byens renseanlæg, hvor vandet renses.

Hvis vandet i vandlåsen fordamper i gulv afløbet eller toilettet, fx mens man er på ferie, så trækker kloaklugten ind i huset. For at fjerne lugten behøver man blot at hælde vand i afløbet, så bliver kloaklugten igen effektivt isoleret på den anden side af vandlåsen.

Opgave: Hvordan fungerer et WC?

I denne opgave skal I afprøve princippet i en WC-vandlås.

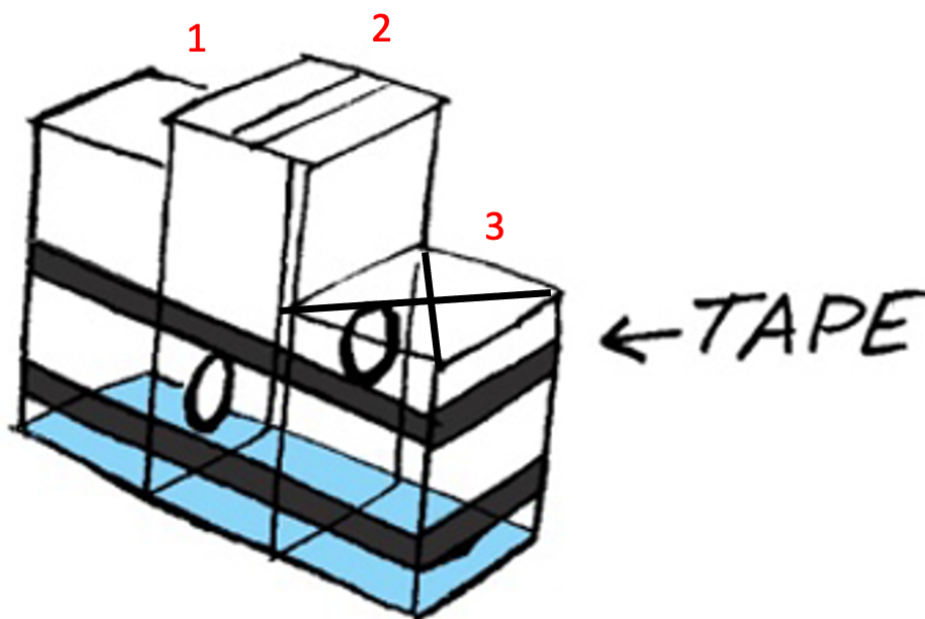
Det skal I bruge:

- 3 mælkekartoner
- Limpistol
- Bred tape
- Saks
- Skarp kniv
- Mønt (5-krone)
- Opvaskebalje
- Vand
- Lille skål
- Pebermynteolie

Sådan gør I:

1. Lad først eleverne komme med deres egne bud på, hvorfor der mon ikke kommer lugt op af de toiletter, vi bruger i Danmark.
2. Se nøje på tegningerne og følg anvisningerne herunder.
3. Klip toppen af mælkekarton 1.
4. Klip toppen af mælkekarton 3 lidt længere nede. Vend den om, så bunden er øverst.
5. Mælkekarton 2 i midten skal ikke have klippet toppen af.
6. Tegn op til hullerne med en 5 kr.-mønt. Det er vigtigt, at hullerne er præcist lige ud for hinanden som vist på tegningerne: To lave huller i mælkekarton 1 og 2. Og to højere huller i mælkekarton 2 og 3.
7. Skær de markerede huller ud i kartonerne.
8. Lim mælkekarton 1 og 2 sammen. Pas på – limen fra en limpistol er meget varm.
9. Lim den tredje karton på.
10. Sæt tape rundt om alle tre kartoner, så de presses tæt sammen.

Virker toilettet?

1. Stil jeres 'toilet' i opvaskebaljen.
2. Sæt en lille skål med pebermynteolie i mælkekartonen uden bund (3)
3. Hæld med det samme vand i vandlåsen i mælkekarton 1 og 2. Hvad kan I lugte, når der er vand i vandlåsen?

4. Tøm vandlåsen for vand og anbring igen skålen med pebermynteolie i mælkekartonen uden bund.
5. Hvad kan I lugte, når der ikke er vand i vandlåsen?

